

BACHELOROPPGAVE

Barns lek på uteområdet i barnehagen

Children's play in the outdoor area in the
kindergarten

Kandidatnummer: 220 og 343

Dyveke Kaurin Ulseth og Julie Slora Fotland

Bachelor i Barnehagelærerutdanningen, heltid

Fakultet for Lærerutdanning, Kultur og Idrett

Veileder: Lillian Pedersen

Innleveringsdato: 25.05.23

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Forord

Vi går nå siste semester på den spennende og inspirerende barnehagelærerutdanningen. I denne bacheloroppgaven har vi valgt å sette søkelys på vårt fordypningsfag som er barn, natur og friluftsliv. Under denne utdanningen har vi tilegnet oss kunnskap om hvor viktig det er å anerkjenne de meningene og synspunktene som barn har, gjennom barns lek. Vi har begge vært opptatt av barns lek i vår tilnærming i arbeid med barn. I denne oppgaven fikk vi muligheten til å tilegne oss kunnskap om hvordan barns synspunkter og medvirkning kan være med å påvirke barnas hverdag i barnehagen. Dette er noe vi interesserer oss for og ønsker å forske videre på i denne studien.

En stor takk til medstudenter for gode refleksjoner og tanker. Vi vil også benytte oss av denne anledning til å takke vår veileder for god hjelp og støtte underveis. Takk til biblioteket som har delt viktig kunnskap om litteratur og tidligere forskning på dette feltet.

Abstract

In this bachelor thesis, we investigated what children aged 4-5 years old prefer to play with in the outdoor area in the kindergarten. We believed this is important to investigate because children spend much time outside in the kindergarten. In our investigations, we have used a multi-method that looks at children's perspectives. This method is called The Mosaic Approach, and it consists of several elements. We have chosen to use three of these elements, as we believe they can strengthen our problem statement in a good way.

Previous research has found that most kindergartens mainly have traditional play equipment available, but that children prefer a more dynamic environment. Our findings indicate that children like to play in nature-based areas and material, such as the forest, water, sand, sticks and pinecones. But they also like playing with some of the traditional outdoor play equipment, such as the slide, the sandbox and the swings. As such, what we found is in line with previous research.

Innholdsfortegnelse

Forord	2
Abstract	3
1.0 Innledning	6
1.1 Oppgavens oppbygging	6
1.2 Bakgrunn for valg av problemstilling	6
1.3 Begrepsavklaring.....	7
1.3.1 Lek	7
1.3.2 Ute i barnehagen.....	7
2.0 Tidligere forskning på feltet	8
2.1 Tidligere forskning på feltet	8
3.0 Teoretisk perspektiv	10
3.1 Hva er lek, og hvordan kan vi forstå leken?	10
3.2 Hva er en god lekeplass?.....	10
3.3 Uterom, trivsel og estetikk	11
3.4 Flexibelt utstyr og materiell til lek og roller	12
3.4.1 Flyttbart lekemateriell og tilgjengelighet	12
3.4.2 Hus, hytter og faste småbygg.....	12
3.4.3 Varierte materialer til verksteder.....	13
3.4.4 Naturmaterialer	13
4.0 Metode –The Mosaic Approach	14
4.1 Hvordan vi tar i bruk metoden	14
4.2 Utvalg.....	15
4.3 Etske refleksjoner	16
4.4 Reliabilitet og Validitet.....	17
5.0 Empiri/funn	17
5.1 «Skogen».....	18
5.2 Voksne.....	19

5.3 Vann.....	20
5.4 Huske.....	21
5.5 Sklie.....	22
6.0 Drøftingsdel	23
6.1 Hvilke innvirkninger har barnehagens fysiske miljø på barns lek?.....	23
6.2 Hvorfor tradisjonelle lekeapparat?.....	24
6.3 Tilbyr barnehagens uteområde det barn ønsker å leke med?.....	25
6.4.1 På hvilke måter inviterer uterommet til lek og skapende virksomhet?	27
6.5 Voksne i utetiden.....	28
6.5.1 Hvordan bidrar uterommet til å virkeliggjøre pedagogiske ideer?	28
7.0 Avslutning	29
8.0 Kildeliste	31

1.0 Innledning

Uteområdet i barnehagen har stor betydning, da det er en viktig arena for barns sosiale, mentale og fysiske utvikling (Zeevaert et al., 2020, s. 115). De fleste barn i Norge tilbringer store deler av dagen ute i barnehagen. Ute er det andre muligheter for lek enn inne, og det barn opplever ute blir annerledes (Zeevaert et al., 2020, s. 115). Problemstillingen vår tar utgangspunkt i barns oppfatning av uteområdet i barnehagen og hva de foretrekker å leke med når de er ute. Dette temaet er viktig å vite noe om da uteområdet i barnehagen er en like viktig arena for lek som inne i barnehagen, og utetiden i barnehagen er oftest en tid som går med til frilek. For å samle inn data til denne studien var det viktig for oss å finne en metode som samsvarer med problemstillingen vår. Vi landet derfor på å bruke en multi-metode som heter The Mosaic Approach, som ser på barns perspektiver, og lar oss få et innblikk i hva barn mener samtidig som den tillater barna å være aktører i sitt eget liv.

1.1 Oppgavens oppbygging

Bacheloroppgaven vår er delt inn i syv ulike kapitler, som igjen er delt inn i avsnitt. Det første kapittelet handler om hva vi skal ta for oss i oppgaven der vi introduserer tema og problemstilling. Kapittelet inneholder også begrepsforklaring knyttet til problemstillingen. Neste kapittel viser til forskning som er gjort tidligere, der det tredje kapittelet viser til teori som vi kan knytte opp mot problemstillingen vår. I det fjerde kapittelet presenterer vi metoden vi har brukt, og hvordan vi har brukt den. Her presenterer vi også utvalget vårt, samt etiske refleksjoner. Empirien presenteres i det femte kapittelet, som viser til fem kategorier ut ifra våre funn. Drøftingsdelen vår kommer i det sjette kapittelet, der vi drøfter funn, teori og tidligere forskning opp mot hverandre. Det syvende kapittelet inneholder konklusjon/avslutning.

1.2 Bakgrunn for valg av problemstilling

I dag går de aller fleste barn i barnehagen, og for hvert enkeltbarn har aldersmessig periode i barnehagen blitt lengre og lengre. Samtidig så har lengden på dagene hvor barn er i barnehagen økt (Thorbergson, 2012, s. 9). Derfor er hva barnehagen har å by på av opplevelser, erfaringer og kroppslig utfoldelse, enda viktigere. Barn i barnehagen er ute mellom 30-70% av dagen (vinter vs. Sommer) der utetiden kjennetegnes med frilek og ikke-organiserte aktiviteter (Moser & Martinsen, 2010, s. 457). Dermed er det viktig at barnehagens uteområde tilbyr det barna trenger for å kunne skape rom for utforskning, utvikling og innbyr til god lek. En lekeplass med et bredt utvalg med kvaliteter er bra da det skaper kompleksitet. For en del barn er barnehagens uteområde en viktig del av deres erfaringer med utelivet og motorisk utvikling (Thorbergson, 2012, s. 9). Vi betegner

barnehagens lekeplass som *uterom*, på lik linje med barnehagens *lekerom*, *dukkekrok*, *samlingsrom* også videre, som er en pedagogisk arena. Derfor er det sentralt at barnehagens *uterom* er innredet med samme formål som barnehagens *innerom* (Thorbergsen, 2012, s. 12).

Tidligere forskning viser oss hvor mye uteområdet i barnehagen har å si for barns helhetlige læringssyn gjennom lek (Sommer et al., 2015, s. 69). Knut Løndal og Merete Lund Fasting viser også til forskning som forteller oss at dersom uteområder skal bidra til barns utvikling og læring, bør de inneholde muligheter for variert lek (Løndal & Fasting, 2016, s. 96). Derfor mener vi at dette er et tema som er viktig å undersøke. Vi ønsker å knytte forskningen opp mot hva barn tenker og mener. Det vi da lurer på er hva barn foretrekker å leke med på uteområdet i barnehagen? Nysgjerrighet på dette området har medført at vi velger barns lek på uteområdet som tema til vår bacheloroppgave, og undersøker følgende problemstilling:

Hva liker barn i alderen 4-5 år å leke med når de er ute i barnehagen?

For å sette lys på dette temaet, har vi valgt å bruke en metode som går nærmere inn på barns perspektiv. The Mosaic Approach er en metode som fremmer barn sine meninger, syn og oppfatninger.

1.3 Begrepsavklaring

Før vi kommer inn på hva tidligere forskning forteller om hva barn liker å leke med når de er ute, vil vi gjøre en avklaring av sentrale begrep i problemstillingen. Vi avklarer hva vi legger i begrepene lek og ute i barnehagen.

1.3.1 Lek

Det vi mener med lek i denne sammenhengen er at det er en frivillig aktivitet som barna selv har valgt å være med på. Dag Skram refererer til Birgitta Olofsson (1987) som mener lek en mental tilstand, og en forestilling om at det man gjør bare er på liksom (Skram, 2016, s. 58). Lek, læring og omsorg skjer i det daglige samspeilet med andre mennesker og i miljøet vi befinner oss i. Barn leker uten at de bevisst tenker at de skal lære noe, og barns lek forteller oss mye. For barn er lek en måte de kan uttrykke seg på, og leve på (Wolf, 2021, s. 24).

1.3.2 Ute i barnehagen

Det vi mener med «ute i barnehagen» er barnehagens lekeplass, hva som skjer i utetiden, og hvilke element som innbyr til lek og læring på barnehagens uteområde. Barn tilbringer store deler av dagen sin på barnehagens uteområde, og det blir dermed en del av deres hverdag og liv.

2.0 Tidligere forskning på feltet

I dette kapittelet vil vi ta for oss tidligere forskning på feltet. Da vi skulle finne tidligere forskning oppdaget vi at temaet som omhandler hva barn liker å leke med når de er ute i barnehagen, var lite forsket på. Vi har valgt oss ut to artikler og én tidligere bacheloroppgave for å styrke besvarelsen på oppgaven vår.

2.1 Tidligere forskning på feltet

I artikkelen «Hvilken innvirkning har barnehagens fysiske utemiljø på barns lek og de ansattes pedagogiske praksis i uterommet» forsker Hagen på hvordan barn tar i bruk barnehagens uteområder i lek. Han forsker også på hvordan ulike faktorer som omhandler utforming og innhold av komponenter i lekemiljøet vil påvirke leken. Gjennom studien tar han i bruk metoden «The Mosaic Approach». Denne metoden byr på multimetodisk tilnærming der en har søkelys på barneperspektiver basert på guidet tur på barnehagens lekeplass, billedtagning og tegning av barna. Målet med forskningen var å få et innblikk i en tradisjonell norsk barnehage med et uteområde som gjenspeiler hva en kan forvente i en norsk barnehage i forhold til innhold, tilgang på naturområder og areal. Siden formålet var å få frem barns perspektiver, valgte han å bruke de eldste barna da de hadde mest erfaringer og mer informasjon å knytte opp til barnehagens uteområde (Hagen, 2015, s. 5). Som resultat kommer Hagen fram til barna ikke var like opptatt av uteområdets installerte lekeapparater og at de heller foretrakk varierte og udefinerte elementer som pinner, steiner og andre tilgjengelige naturmaterialer. Varierte og uforutsigbare miljøer der frilek og lek barna selv initierte til, var noe de foretrakk. Han konkluderer med at uteleken bør planlegges og evalueres på lik linje med inneleken (Hagen, 2015, s. 9).

Kathrine Bjørgen refererer til Merleau-Ponty i sin artikkel «Fysisk lek i barnehagens uterom – 5 åringers erfaring med kroppslig fysisk lek i barnehagens uterom» (Bjørgen, 2012, s. 1). Han så på kroppen som erfarende, reflekterende og meningssøkende, der kroppen både er et subjekt og et objekt på en og samme tid. Hun forteller også at forståelse av fenomenologi som en filosofisk retning som kan tolkes slik at menneskers bevissthet, ord og tanker er rotfestet i kroppens dypere lag av viten (Bjørgen, 2012, s. 1). Et forsøk på å forenkle det så blir mennesker betraktet som kroppssubjekter i bevegelse og samspill med omgivelsene, der persepsjon er en bakgrunn for handlingene våre. Ser vi det fra et barns perspektiv, vil det å være i bevegelse og få utfordre seg i lek og aktiviteter som utfordrer sansene, være en god måte å lære seg selv og verden å kjenne. Hun stiller tre spørsmål som er følgende: «Hvilke type bevegelseslek foretrekker 5 åringers i barnehagens uterom, og hvorfor?», «Hvilke kroppslige erfaringer har barn med ulike typer bevegelseslek?» og «Hvordan opplever barn voksnes rolle i uterommet?». Hun beskriver undersøkelsen som en

fenomenologisk reise inn i barns verden. Bjørgen skriver at «denne fenomenologiske forståelsen av hvordan barn lærer seg selv og verden og kjenne på, kan være et utgangspunkt for å forstå barns kroppslige behov og væremåter i barnehagen» (Bjørgen, 2012, s. 3).

Bjørgen forteller at barna synse å ha god kompetanse i beskrivelser av kroppslige erfaringer med bevegelseserfaringer i barnehagens uterom, noe som tyder at barna er til stede i verden gjennom kroppen, der de opplever og erkjenner verden gjennom disse kroppslige opplevelsene. Bjørgen skriver videre at gjennom erfaringer som kiling i magen, stor fart, snurre rundt, løpe, klatre og hoppe uttrykker barna bevissthet, tanker og ord som rotfestes i kroppen og at kroppen gir barna erfaringer og muligheter til å reflektere over seg selv (Bjørgen, 2012, s. 8-9).

I bachelor oppgaven «Barns lek i barnehagen og ute i naturen», skrevet av Karoline Sandslett, viser hun interesse for hvilke innvirkninger naturen utenfor barnehagen har for barns lek hvor, målet med oppgaven var å finne ut om leken som foregår innenfor barnehagens gjerder er forskjellig fra leken som skjer ute i naturen utenfor barnehagens gjerder (Sandslett, 2017, s.1). Metodene Sandslett tar i bruk er observasjon og intervju som er kvalitative metoder. Hun intervjuet fire barn og to barnehagelærere i to forskjellige barnehager i ulike settinger som var «barnehagens uterom» og «utenfor barnehagens gjerder» (Sandslett, 2017, s 10). Siden vi har et tema i vår bachelor-oppgave som handler om hva barna liker å leke med når der er på barnehagens uterom, har vi valgt å kun ta for oss intervjuene som handler om «barnehagens uteområde».

Da hun intervjuet barnehagelærerne kom de begge fram til at uteområdet trenger en oppgradering. En av barnehagelærerne sier også at uteområder byr på lite utfordring for de eldste barna noe som gjør at de fort blir lei av lekeapparatene og det ofte oppstår konflikter mellom barna. Den andre barnehagelæreren forteller at hun savner en del av uteområdet som inneholder natur der hun ser potensiale til å skape et mer vilt område som gir mulighet for vilter og risikofylt lek (Sandslett, 2016, s. 13).

Når Sandslett intervjuer barna forteller de at de liker aktiviteter som å sykle, huske, klatre i klatrestativer, skli på sklien og grave i sandkassen. De forteller også at det er ekstra gøy å være ute når det regner fordi da kommer det sølepytter de kan hoppe i. Barna likte spesielt å gå tur ut i skogen når det er fint vær. Et barn foretrakk helst å være inne (Sandslett, 2016, s. 13).

3.0 Teoretisk perspektiv

I denne delen av oppgaven vil vi presentere teori som er relevant for vår problemstilling.

3.1 Hva er lek, og hvordan kan vi forstå leken?

Hvis vi skal forstå leken som en livsform, kan vi rette blikket mot den opplevde leken, slik lek kan oppleves for den som leker (Wolf, 2021, s. 25). I lekens verden er barnas handlinger og uttrykk intensjonelle og fulle av mening og betydning (Wolf, 2021, s. 59). Barn lever og forholder seg til omverden sin på lekende vis. Inntrykk barn har fra livsverden og omgivelsene sine, kan komme til uttrykk i leken. Når barn leker tar de med seg individuelle inntrykk og erfaringer som de har opplevd tidligere. Ved at barn tar personlige erfaringer med seg i samspill andre, gjør at leken kan formes slik at andre barn kan ta med seg nye erfaringer og nye måter å leke på.

Lekende samspill handler nødvendigvis ikke om lek i tradisjonell forstand. Å leke er en del av barns væremåte og livsform, og dermed har leken mening og verdi i seg selv (Wolf, 2021, s. 25).

Gjennom leken vil barna sette i gang ulike læringsprosesser. Ninni Sandvik (Sandvik, 2016, sitert i Wolf, 2021, s. 24) ser på skillet mellom lek og læring, og mener vi bør unngå det konstruerte skillet. Hun viser til at man heller bør ta utgangspunkt i barns tilnærminger i verden (Wolf, 2021, s. 24).

Hvis vi ser på teoretikeren Jean Piaget (Piaget, 1972, sitert i Lillemyr, 2011, s. 121) sin definisjon av lek mener han at leken består av fire ulike forhold. Disse forholdene handler om at det skjer en kognitiv utvikling gjennom et samspill, en interaksjon mellom individ og miljø, basert på individets persepsjon eller kognitive konstruksjon av miljøet. Hovedvekten i samspillet ligger på individets tolkning og oppfatning av miljøet ut fra den viten og de erfaringer det har (Lillemyr, 2011, s. 121).

3.2 Hva er en god lekeplass?

Når et godt lekeområde skal beskrives er det særlig to begreper som setter ord på det meste:

Kompleksitet og fleksibilitet. Kompleksitet handler i hovedsak om at det må være store variasjonsmuligheter for barna når de leker. For eksempel at uteområdet kan stimulere de grunnleggende bevegelsene våre som å hoppe, krype, klatre, krabbe, løpe osv. Men kompleksitet handler også om at miljøet inviterer barna til å prøve ut kroppen sin på ulike måter. En stige vil for eksempel ha få variasjonsmuligheter for klatring enn et tre, da treet vil gi muligheter til å klatre fra alle kanter, og avstanden mellom greinene vil variere fra grein til grein. Fleksibilitet i forbindelse med et lekeområde handler først og fremst om at det lekematerialet som er tilgjengelig for barna å bruke i leken kan brukes på forskjellige måter og steder. Det betyr at funksjonen til lekematerialet avgjør hvor fleksibel den vil være i lek. Det som kjennetegner barns lek, er nettopp at terrengets utforming

inviterer til ulike aktiviteter som barna motiveres til å holde på med. Kompleksiteten i naturen har kvaliteter som stimulerer barna til allsidig lek (Bagøien & Storli, 2019, s.13).

3.3 Uterom, trivsel og estetikk

Trivsel og estetikk handler først og fremst om hvordan uterommet oppleves av barn og personale (Thorbergesen, 2012, s. 15). Deres daglige trivsel påvirkes av hva de kan sanse i miljøet. Her ser man etter hvilke visuelle inntrykk man kan få, hvordan barn kan bevege seg, og hvilke taktile erfaringer som kan gjøres. Er det muligheter for å finne ly mot sol, regn og vind? Kan man lytte til naturens lyder og kjenne naturens dufter og smaker? Hvilke vekster, farger og materialer preges miljøet av? Uterommets sansbare inntrykk vil ha betydning for hvorvidt barn og personale opplever det som godt og interessant eller som et trist og lite inspirerende sted (Thorbergesen, 2012, s. 15).

Bygninger, terreng, underlag, vegetasjon og lekeobjekter vil til sammen bidra til å skape en oppfatning av barnehagen. Noen barnehager har en tomt med naturlig variasjon i terrenget og med trær, busker og vekster som gir gode muligheter for å iverksette barnehagens pedagogiske intensjoner. I andre barnehager må det plantes og såes, vannes og lukes for at barnehagen skal få et uterom som gir varierte sanseerfaringer. Trær og busker gir et grønnere miljø som er behagelig å oppholde seg i. Busker og høye planter vil bidra til å danne adskilte rom eller arealer der små barnegrupper kan trekke seg unna og være i fred (Thorbergesen, 2012, s. 17).

Barnehagens estetiske uttrykk påvirkes også av lekeobjektene. Velges fargesprakende objekter i plast som visuelt skiller seg ut fra miljøet rundt, kan det gi mer assosiasjon til tivoli enn barnehage. Velges objekter med farger som glir inn sammen med bygninger, miljø og natur rundt, vitner det om en bevisst holdning til barnehagen som del av det offentlige rom (Thorbergesen, 2012, s. 15). Ute i barnehagen er det andre muligheter enn inne. Uteområdet til barnehagen har ofte større areal enn inne, og gir mer plass til lek (Zeevaert et al., 2020 s. 115). Når barn er ute er det andre, og færre regler som gjelder. Det er ute i barnehagen den frie leken skjer, og barn har mulighet til å utvikle sosiale dannelses- og læringsprosesser. Ingunn Fjørtoft (Fjørtoft, 2000/2004, sitert i Thorbergesen, 2012, s. 34) har sett på sammenhengen mellom landskapets tilbud og barns utvikling av motoriske ferdigheter (Thorbergesen, 2012, s. 34). Hun viser til begrepet Affordance, som omhandler hvilke utfordringer i terrenget som tilbys, og hvordan et miljø inviterer til aktivitet (Lundhaug & Neegaard, 2020, s. 23). Affordance blir et viktig begrep å bruke når man snakker om «ute i barnehagen» da det er her barn tilbringer meste parten av tiden sin i barnehagen. Når barn er ute i barnehagen er det viktig å se etter hvilke muligheter det er for lek, og hvordan man kan utnytte seg av området. Barnehagens uterom er på lik linje en pedagogisk arena som barnehagens innerom. I rammeplanen for barnehagen står det at «*barnehagen skal inspirere til og gi rom for ulike typer lek*

både ute og inne» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 20). Derfor er det viktig at uterommet i barnehagen inspirerer til lek og gir barn muligheter til utvikling.

3.4 Fleksibelt utstyr og materiell til lek og roller

Barns lek er uforutsigbar (Thorbergesen, 2012, s. 65). Den oppstår i dialog mellom barn og lekemateriell. Det enkelte barns erfaringer og ideer vil avgjøre hvilken retning leken tar. Et godt lekemiljø bør ha både forestillende og ikke forestillende materialer for å opprettholde og utvikle leken. Variert lekemateriell vil gi nye ideer som utvider lekens tema og forlenger dens varighet. Det er spesielt viktig at barnehagen har materialer til bygg og konstruksjon. Det fremmer kreative problemløsningsprosesser. Det finns utallige temaer og materialer som kan bidra til å styrke barns lek i de retninger som oppstår med de barna som deltar i leken der og da (Thorbergesen, 2012, s. 65).

3.4.1 Flyttbart lekemateriell og tilgjengelighet

I noen barnehager kan for eksempel fekting med pinner bli til en lek, barn må ty til. Dette skjer hvis det er for lite muligheter til å søke spenning eller utfordringer på en annen måte. Hvis man tilfører barnehagens uterom lekemateriell, kan det bidra til at denne typen lek ikke blir så dominant. Det er avgjørende at materialene er tilrettelagt slik at de både er visuelt og praktisk tilgjengelig for barna. Barn trenger tid og plass til å bygge lekearenaer og det må være tillatt å flytte materialene rundt (Thorbergesen, 2012, s. 65).

3.4.2 Hus, hytter og faste småbygg

Hytter og hus inviterer til ulike former for lek og roller. Jo mindre tydelig bygget er i forhold til hva det kan brukes til, jo flere muligheter gir det (Thorbergesen, 2012, s. 69). Vi kan si at leken er universell da det lekende ved barns væremåter har en universell karakter. Jans (2004) beskriver det slik «Det lekende og meningsskapende kan forstås som en universell karakteristikk».

Leken er også kulturell, da hvilket innhold leken får vil være avhengig av tiden og kulturen som leken utspilles i (Wolf, 2021, s. 19). Barn tar med seg tidligere erfaringer og opplevelser, og gjenspeiler det i leken. For eksempel kan et halvåpent lekehus bli til en bensinstasjon, butikk eller sykehus. Dette kommer helt an på hvilke opplevelser de har fra tidligere. Det kommer også an på hvilke omgivelser og miljø barn er vokst opp i. Hvis et barn for eksempel er vokst opp på gård, vil barnet kunne dele kunnskap om gårdsdrift med andre barn gjennom lek. Hus, hytter og faste småbygg vil være viktig å ha tilgjengelig på barnehagens uteområde, da det kan bidra til at barn kan inspirere hverandre og utvikle forståelse for andre barns erfaringer og opplevelser (Thorbergesen, 2012, s. 69).

3.4.3 Varierte materialer til verksteder

Verksteder i uterommet skal stimulere barns undersøkende og skapende virksomhet (Thorbergson, 2012, s. 75). Materialer og utstyr kan invitere til lek og skape dialog mellom barn. Uterommet i barnehagen har større plass til eksperimenter og lek. Verksteder blir utviklet ut ifra barns interesser og årstidenes veksling med tilgang på forskjellige materialer. Et eksempel på løsmaterialer er sand. De aller fleste barnehager har en sandkasse plassert sentralt på barnehagens uteområde. Sand gir mange muligheter for utforskning og allsidig læring. Barns fascinasjon for å fylle, frakte og tømme blir ivaretatt når barnehager har tilgang på sand. Sand kan kombineres med utstyr som for eksempel bøtter, spader, siler eller sandmøller. Sandkassen egner seg også godt til lek med naturmaterialer. Disse materialene blir ikke ødelagt og forvandlet til søppel. Naturmaterialer som stokker, pinner, kvister, kongler og skjell er miljøvennlige naturressurser som er egnet. Når barn leker med sand, stimulerer de kreativ bruk og læring om materialer (Thorbergson, 2012, s. 77).

Et annet løsmateriale som er tilgjengelig for barn når de leker ute er vann. Behovet for lek med vann kan være utgangspunkt for et prosjekt som starter med spørsmål som: Hvordan kan man lage dam i en sandkasse? Eller hva må man bruke for å flytte vann fra en plass til en annen (Thorbergson, 2012, s. 79)?

3.4.4 Naturmaterialer

Naturmaterialer har til alle tider blitt brukt både til nyttegjenstander og pynt (Thorbergson, 2012, s. 86). Mange barnehager bruker naturmaterialer til formingsaktiviteter inne. Thorbergson mener det er like kreativt å og lærerikt om naturmaterialene omformes og brukes ute. Barn kan ha stor glede av å legge naturmaterialer i for eksempel ulike mønster som en form for landskapskunst. Dette er noe man kan praktisere på vår og sommer, da for eksempel pinner, blader og kongler er tilgjengelige. Når vinteren kommer kan man bruke snø og is til å lage kunst. Snøen kan formes med hendene, og kulden bidrar til at snøen holder form. Vann kan brukes til å for eksempel lage islykter eller isblokker (Thorbergson, 2012, s 86).

4.0 Metode –The Mosaic Approach

I denne delen av oppgaven skal vi presentere metoden vi har brukt for å samle inn datamateriale til vår bacheloroppgave.

I vår bacheloroppgave vil vi fremme barn som eksperter og guider. Vi har derfor landet på å bruke en metode som heter The Mosaic Approach (Clark, 2017, s. 34). Dette er en kvalitativ metode som ser på barns perspektiv for å innhente informasjon. I dette tilfellet vil vi se på hva barn liker å leke med når de er ute i barnehagen. Metoden bygger på Reggio Emilias filosofi der en har et innblikk i det pedagogiske miljøet i barnehagen og hvordan det fysiske miljøet er med på å nå barnehagens mål. Denne metoden består av ulike elementer der vi har valgt å ta i bruk noen av dem. Det første elementet vi har tatt i bruk handler om at vi gjenkjenner barns ulike stemmer eller deres måte å formulere seg på. Det andre elementet handler om at man behandler barn som eksperter og agenter i deres eget liv. Det tredje elementet handler om at man inkluderer barn, utøvere og foreldre gjennom refleksjon av meninger og adresserer spørsmål til tolkning (Clark, 2017, s. 34).

Studien illustrerer den komplekse, mangefasetterte og noen ganger overraskende prosessen med å lytte til små barn. Det er dette denne metoden byr på, da den inkluderer og lytter til barnas stemme. Barn blir ikke sett på som passive objekter i forskningsprosessen eller i samfunnet generelt, men som sosiale aktører, altså «beings and becomings» (Glaser, 2018, s. 222). Dette legger vekt på å utforske barns oppfatning av deres liv, deres interesser, prioriteringer og bekymringer. Wolf skriver at vi kan aldri fullt forstå barns perspektiver, men vi kan forsøke å forstå barnas uttrykk og måter de opplever ulike situasjoner (Wolf, 2021, s. 76).

4.1 Hvordan vi tar i bruk metoden

The Mosaic Approach er en multimetodisk tilnærming (Clark, 2017, s. 34), der vi har fått innblikk i barnas perspektiv ved at de tok oss med på en guidet tur, de fotograferte og de tegna. Barna tok oss med på en guidet tur gjennom barnehagens uteområde, der de viste oss og tok bilder av det de likte å leke med på uteområdet sitt. I den siste delen, fikk barna få tegne et kart over deres drømmelekeplass. Denne metoden byr på at man kan intervju foreldre også, men vi har valgt å ikke gjøre det, da vår problemstilling er rettet mot barns meninger.

For å finne ut av hva barn liker å leke med i barnehagen mener vi det er viktig å gå direkte til kilden. Vi vil ha ærlige og direkte svar på hva barn er opptatt av i utetiden, og bli kjent med deres oppfatning av uteområdet i barnehagen. Vi har valgt å bruke disse elementene fra metoden som vi mener fremmer meningene til barna og gir de mulighet til å uttrykke seg på ulike måter. Gjennom en guidet tur vil de få mulighet til å forklare, og vise oss hva de liker med uteområdet. Når barna skal ta

bilde er det de som bestemmer hva de skal ta bilde av. Barna vil ha personlige tilknytninger og oppfatninger av hvordan et område eller et lekeapparat kan brukes. Barn har et eget og unikt blikk som nettopp vil være med på å bygge denne oppgaven. Når barna skal tegne sin drømmelekeplass får vi også et inntrykk av hva deres ønsker er i forbindelse med et uteområde.

4.2 Utvalg

I studien vår har vi fulgt tre barnegrupper med tre barn i alderen 4-5 år som gikk i samme barnehage. Barnehagen var en 2 avdelings barnehage, der alle barna i utvalget gikk på en avdeling for barn mellom 4-5 år. På avdelingen var det en pedagogisk leder, en barnehagelærer og en barne- og ungdomsarbeider. Gruppene var satt sammen av barn som ofte leker sammen. Dette gjorde at barna kunne føle seg mer trygge gjennom den guidede turen, og vi kunne få mer ut av observasjonene. Vi besøkte barnehagen tidlig vår. Gruppene var sammensatt slik:

Gruppe 1: 3 jenter i alder 4-5 år

Gruppe 2: 3 gutter i alder 4-5 år

Gruppe 3: 3 jenter i alder 4-5 år

Besøket fordelte vi på to dager. Den første gruppen brukte vi som en «pilot», for å se hvordan metoden fungerte. Vi valgte å inkludere empirien fra denne gruppen i funnene våre. Hver gruppe skulle først gi oss en guidet tur gjennom barnehagens uteområde. Deretter skulle de individuelt ta bilde av en gjenstand eller et område de likte på uteområdet. Vi ville at de skulle ta et bilde hver seg for å begrense omfanget til oppgaven. Den siste og avsluttende delen av oppgaven gikk ut på at de skulle tegne sin drømme-lekeplass sammen i gruppene på et A3 ark. Vi ville at barna skulle tegne for å få innblikk i hva som ut fra deres perspektiv er en drømmelekeplass.

Når datamaterialet var samlet inn hadde vi en samling med alle gruppene. Her presenterte vi for barna hva de hadde forklart, og vist oss under de guidede turene. Dette valgte vi å gjøre for å få deres perspektiv enda tydeligere frem, og for å finne ut om vi hadde tolket informasjonen rett. Helt til slutt fant vi frem tegningene deres. Hver gruppe presenterte tegningene sine, og forklarte oss hva de hadde tegnet.

4.3 Etiske refleksjoner

Vi kontaktet styrer i barnehagen via e-post, der vi fortalte at vi ønsket å komme på besøk for å samle inn datamateriale til vår bacheloroppgave. Styrer syntes oppgaven virket spennende og svarte raskt «ja». Deretter sendte vi samtykkeskjema til pedagogisk leder på den aktuelle avdelingen, og et informasjonsskriv om hva vi hadde tenkt å gjennomføre med barnegruppene (vedlegg 1). I informasjonsskrivet ble det poengtert at vi ikke kommer til å sammenligne barnehagens uteområde med barnas ønsker eller hva de ville hatt på en lekeplass. Samtykkeskjemaet og informasjonsskrivet ble sendt ut til alle foreldrene på avdelingen. I samtykkeskrivet stod det også informasjon om at vi hadde taushetsplikt, og at ingen av barna skulle gjenkjennes i oppgaven vår. Det var sentralt for oss at flest mulig foreldre samtykket, da vi ønsket å ha et større utvalg av barn å ta med oss i opplegget vårt i tilfelle det var sykdom eller frafall i barnegruppen denne dagen.

Før vi startet innhenting av datamateriale, var vi med på samlingsstund med barna og pedagogisk leder på avdelingen. Her fikk vi mulighet til å introdusere oss for barnegruppene, og forklare at de skulle hjelpe oss med en del av vår bacheloroppgave. Vi forklare dem hva de ulike elementene til datainnsamlingen gikk ut på. Dette repeterte vi ute like før gjennomføringen av de guidede turene startet.

For å få et genuint svar fra barna var det sentralt for oss at vi ikke styrte dem for mye, og fortalte/dikterte det vi var ute etter, da det er imot metoden vi har valgt å bruke. Etter gjennomføring av den guidede turen, fotograferingen og tegningen, hadde vi en samtale økt med barna der de fortalte oss hva de hadde tegnet og tatt bilde av, og hvorfor.

Det som står sentralt for metoden The Mosaic Approach er at barna får komme med sine perspektiv på verden, dermed var det viktig at vi tok på alvor der barna sa og viste oss (Clark, 2017, s. 20). For eksempel hvis et barn mener sandkassen er deres favorittområde å leke på, må vi vise engasjement og anerkjenne deres oppfatning av området. Etter tegneøkten lot vi også barna selv få presentere det de hadde tegnet, da det kunne blitt feil hvis vi som voksne skulle tolke det barna hadde tegnet, noe som fort kunne blitt feil oppfatning.

4.4 Reliabilitet og Validitet

The Mosaic Approach er en metode som ser på barns perspektiver (Clark, 2017, s. 34). Hvis vi skal se på reliabiliteten i denne oppgaven mener vi at den er delvis pålitelig og troverdig, da det er barn vi skal observere, og vi som analyserer empirien. Det var derfor viktig for oss at våre tolkninger samsvarte med barnas svar og beskrivelser. Barn har et annet synspunkt enn oss voksne og ser ting fra et annet perspektiv. Det er barna som sitter på svarene til problemstillingen vår. Derfor mener vi det var viktig å observere flere barnegrupper for å få en bredere oversikt over hva barn i 4-5 års alderen liker å leke når de er ute. Barn er ærlige og svarer det de mener der og da. Det er ikke nødvendigvis sikkert at de ville svart det samme om vi kom tilbake en annen gang. Derfor blir denne metoden delvis troverdig og pålitelig. Da vi analyserte svarene vi hadde fått, tok vi utgangspunkt i det som gikk igjen hos barnegruppene. Det gjør at metoden og svarene blir mer konkret.

Validiteten til metoden The Mosaic Approach mener vi egner seg til vår oppgave, da den samsvarer med vår problemstilling. Problemstillingen vår spør om hva barn liker å leke med når de er ute. Derfor var det viktig for oss å bruke The Mosaic Approach. Denne metoden gjør at vi får svar ut ifra barn sine perspektiver. Etter analysering av funnene våre, mener vi at vi har fått svar på problemstillingen. Vi mener at det hadde vært ugunstig å bruke en annen metode enn den vi har brukt, da vi ikke hadde fått tydelig frem barns syn og perspektiv.

5.0 Empiri/funn

I dette kapittelet skal vi presentere funnene våre. Vi har analysert gruppene sine guidede turer, bilder og tegninger i sin helhet for å se etter likhetstrekk, og om noe gjentar seg. Vi fant fem temaer som var gjentakende i det barna viste oss på turen, tok bilder av og tegner. De fem temaene er «skogen», de voksne, vann, huskene og sklien. Vi vil i det følgende presentere de fem temaene med illustrerende observasjoner, bilder og tegninger. I de finnpresentasjonene har vi brukt fiktive navn på barna.

5.1 «Skogen»

Noe vi la raskt merke til under de guidede turene, var at «skogen» var et område barna likte å oppholde seg i. Det første vi ble introdusert til når vi ble guidet rundt på området var «skogen».

Dette var et stort område med trær, busker, pinner, steiner og sølepytter.

Barna tok oss med midt i «skogen» hvor det var en «hytte». Denne hytten var satt sammen av noe tøystoff, som hang rundt noen trær. Denne hytten kalte barna for «det blå huset». Vi fikk inntrykk av at dette var et slags samlepunkt for barna når de lekte der. Dette var et sted hvor de kunne gjemme seg vekk og leke ulike rolleleker. Barna kunne også fortelle oss at både julenissen og påskeharen hadde bodd i «det blå huset» i «skogen».

Fortelling fra «skogen»: Gruppe 1: «Synne, Anne og Lise»

Den første gruppen som skulle guide oss på uteområdet var 3 jenter i 4-5 års alderen. De ble raskt enige om at vi skulle gå inn i barnehagens skogsområde som er på lekeplassen. «Her er det mange stier og løyper vi kan gå i» sier Synne. «Her er det og mange kongler, og konglene har farger på seg» forteller Lise. Det så ut til at de hadde malt konglene, noe barna kunne bekrefte, og at de hadde gjort for ikke så lenge siden. Videre fulgte de oss opp stien til «det blå huset». «Her er huset» sier Anne. «Ja, her leker vi familie» forteller Lise videre.

Fortelling fra «skogen»: Gruppe 2: «Per, Ola og Erik»

«Se det blå huset» roper Per. Gruppen springer bort til «det blå huset». «Det er hull i huset» roper de i kor. «Å nei! huset er ødelagt» kommer det fra Erik. «Hvem tror du har gjort det» spør Ola? «Det må være påskeharen» sier Erik og Per. «Ja, det var jo han som bodde her sist» forteller de. «Det skjedde sikkert når han skulle hoppe over huset» sier Per. De andre sier seg enig med Per. Videre forteller de at påskeharen hadde bodd i det blå huset noen dager da han var på besøk i barnehagen.

Ut ifra våre funn fra «skogen» ser vi at barn liker å leke rollelek, og bruker «det blå huset» som et utgangspunkt for rollelek. Videre tilsier våre funn at barna tar med seg gjenstander fra naturen som for eksempel pinner og kongler inn i rolleleken.

5.2 Voksne

I den siste og avsluttende delen av metoden skulle barna tegne sin drømmelekeplass. Når vi har analysert disse tegningene kom vi frem til at alle barna hadde tegnet voksne» som en del av sin drømmelekeplass. Da vi var til stede mens barna tegnet, observerte vi at de nevnte navn på de som jobbet i barnehagen.

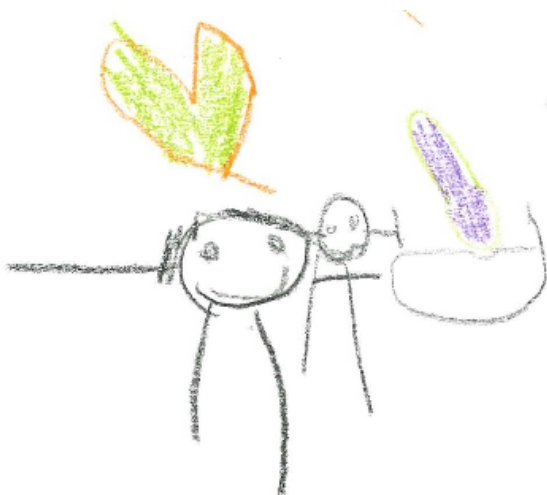
Fortelling fra drømmelekeplass: Gruppe 1: «Synne, Anne og Lise»

«Se, jeg tegner Håvard, han er så morsom» sier Lise.

Jentene ler sammen da de ser at Lise har tegnet «Håvard» som er en voksen på avdelingen i barnehagen. Det kom tydelig frem at «Håvard» var en voksen som alle barna hadde en god relasjon til. «Jeg liker å leke med Håvard fordi han er så tullete» kommer det fra Synne. «Ja, han er så snill» tilføyer Anne.

Funnene våre fra barna sine tegninger av drømmelekeplassen, kan peke mot at barna ønsker å ha voksne til stede på lekeplassen. Det kommer også tydelig frem at barna liker å ha voksne som er med i leken ute.

5.3 Vann

Fortelling om vann: «Synne»

«Jeg liker å leke i sandkassen fordi det er gøy å leke med sand, snø og vann» sier Synne, etter at observatøren spør hvorfor hun ville ta bilde av sandkassen. Det var også dette Synne begynte å leke med etter vi var ferdige å ta bilder.

Vann var et gjentakende ord både i guttegruppen og jentegruppen. Vi så også at barna nevnte vann i sammenheng med andre lekeelement, som for eksempel at det var vann i enden av sklien. Barna syntes dette var gøy fordi vannet sprutet på dem når de landet i enden av sklien. Før vi startet de guidede turene lekte barna med vann i sølepyttene som lå rundt på uteområdet. Her brukte de bøtter og spader for å samle opp vann. Vi merket at vannlek var noe de interesserte seg for. Det var viktig for barna at den ene observatøren kunne passe på bøttene med vann, da vi startet med de guidede turene. Barna viste stort engasjement rundt bøttene med vann. De syntes det var viktig at innsamlingen deres av vann ikke skulle bli borte.

Under den ene omvisningen av uteområdet la vi merke til at gruppen fant en sølepytt som de begynte å hoppe i. «Vann er så kjekt å leke med» kommer det fra barnegruppen.

Funnene våre fra barns lek med vann peker mot at barn har stor interesse for å eksperimentere, og utforske med vann. Her ser vi også at barna hadde stort eierskap til prosessen med flytting av vann over til bøttene.

5.4 Huske

Når vi analyserte turene, bildene og tegningene, så vi at «husken» var en gjenganger. Vi så det spesielt når vi analyserte bildene og tegningene til barna. Barnehagens uteområde hadde flere typer husker, og alle tre variantene ble tatt bilde av. De hadde vanlige husker av dekk. I «skogen» var det en stige- og en tre-huske som var hengt opp mellom noen trær. Vi kunne også se dette i tegningene til gruppen, der de tegnet flere husker.

Fortelling fra huskene: Gruppe 1: «Synne, Anne og Lise»

Omvisningen avsluttes med at barna viser oss huskene. «Det er gøy med stor fart på huskene» sier Lise. Barna har med seg pinner de har funnet i «skogen» og begynner å gi fart til de tomme huskene med dem. «Jeg liker å huske sammen med noen, og at vi kan gi fart til hverandre» forteller Anne til observatøren etter at hun har tatt bilde av dem.

Lise sier «det er gøy å få stor fart og klatre, men jeg tør ikke å klatre så høyt opp da». Lise refererer til stigehusken som henger i noen trær. Observatøren spør «hvorfor ikke?» og Lise svarer: «på grunn av balansen».

Det kom tydelig frem at å huske var en måte barna kunne sosialisere seg på ved at man kunne lage fart sammen. Barna viste stort engasjement for fart og spenning, da et av elementene ved å huske var å lage stor fart.

5.5 Sklie

Når vi analyserte bildene som ble tatt av barna var sklie noe som gikk igjen. Under billedtagningen var sklien noe som barna hadde stor interesse for. Observasjonene våre viser at barna liker sklien godt fordi det var vann i enden av sklien som sprutet på dem.

Fortelling fra sklien: «Per»

Det var Per sin tur til å ta bilde av hva han likte mest med uteområdet i barnehagen. Han gikk begeistret og målbevisst til den plassen han hadde pekt seg ut. «Jeg vil ta bilde av sklien» sier Per. «Den er grei, da tar vi bilde av den» sier observatøren. «Hvorfor like spør observatøren. «Jeg liker den fordi det er en sølepytt i enden av den» svarer Per. «Den er så gøy siden det går an å gå opp på den» legger han til.

I den avsluttende delen der barna skulle tegne sin drømmelekeplass var sklien også en gjenganger. Gruppe 2 var ekstra engasjert når de skulle tegne sklien. Dette endte med at alle ville tegne sin egen sklie. Til slutt virket det som om det ble en slags konkurranse om å tegne den beste og mest stilige sklien.

Fortelling fra drømmelekeplass: Gruppe

2: «Per, Ola og Erik»

«Jeg skal tegne sklien» kommer det fra Erik. «Åå, jeg skal også tegne sklien» sier Ola. «Det er det kjekkeste å leke med ute» sier Erik. De tegner hver for seg, og etter hvert begynner de å studere hverandre sine tegninger. Per har valgt å tegne en litt annerledes sklie enn de to andre. «Hva er det du har tegnet der Per?» spør Ola. «Det er en vannsklie» svarer Per. «Det er mye gøyere å skli i sklien når det er vann der» legger han til.

Våre funn på barns lek med sklie viser til at barn liker fart og spenning i lek på uteområdet. Funnene viser også at sklie er et populært lekeapparat blant barna, som gjør at flere tiltrekkes til den. Barna viste også at sklien kunne brukes med flere element, som for eksempel vann, som gjorde at den ble mer spennende å leke med.

6.0 Drøftingsdel

I dette kapittelet skal vi drøfte empirien vår opp mot relevant teori og tidligere forskning. Dette for å finne ut hva barn i alder 4-5 år liker å leke med når de er ute i barnehagen.

I etterkant av analysering av empirien, så vi at vi fikk ulike funn ut ifra hvert element i metoden vår. For å få svar på problemstillingen vår, valgte vi derfor å trekke frem fellestrekk fra de ulike barnegruppene. Vi så for eksempel at «skogen» var noe alle barnegruppene var innom gjennom de guidede turene. Videre så vi også at alle gruppene var opptatt av huskene og sklien gjennom billedtagningen, og da barna skulle tegne kom det frem at alle ville ha voksne til stede på sin drømmelekeplass. Våre funn peker videre mot at barn i 4-5 års alderen liker å leke med tradisjonelle lekeapparat som sklie, husker, bøtter og spader. Dette kom tydelig frem da barna pekte ut hva de likte å leke med på barnehagens uteområde. Når barna skulle guide oss gjennom barnehagens område, viser våre funn imidlertid noe annet. Her så vi at barn også liker å leke i naturbaserte områder, som i dette tilfellet var «skogen» og «det blå huset».

6.1 Hvilke innvirkninger har barnehagens fysiske miljø på barns lek?

Våre funn viser til hva barna foretrekker å leke med på barnehagens uteområde, og de peker mot at hva barnehagens fysiske utemiljø tilbyr har betydning. Barna var opptatt av «skogen», og at de der kunne trekke seg tilbake for å leke rolleleker, og få estetiske erfaringer og opplevelser. Funnet vårt harmonerer med Hagens studie, der han har undersøkt hvilken innvirkning barnehagens fysiske utemiljø har på barns lek og de ansattes pedagogiske praksis i uterommet. Her viser han til at barn

foretrekker et mer dynamisk miljø. Derfor er barnehagens uteområder sentrale og avgjørende for at barn kan være i fysisk aktiv lek. Hagens forskning ser også på hvilken innvirkning barnehagens fysiske utemiljø har på barns lek. Hagen bruker elementer fra The Mosaic Approach. I artikkelen viser han til elementet der barna skal tegne hva de liker å leke med på sin lekeplass. Her viser han til tegninger der barna tegnet trær. Denne studien viste også at barna gav uttrykk for at dette var deres favoritt plass å leke da de likte å klatre i trær (Hagen, 2015, s. 12). Barnehagens fysiske utemiljø er sentralt for at barna utvikler et bredt spekter av kroppslige erfaringer gjennom bevegelse, da barn er mest aktive utendørs.

Ut ifra våre observasjoner da vi fikk guidet tur på barnehagens uteområde, brukte barna brukte lengst tid på å vise oss «skogen». Dette var også et område vi endte tilbake til igjennom rundene med barnegruppene. Barna sklei fort ut i lek og «glemte» seg vekk, «skogen» virket slik som et sted hvor barna fikk nye impulser til lek. «Skogen» bød også på affordances, med skråninger, ulendt terreng, stubber, steiner og stier. Der affordances viser til handlingsmulighetene i miljøet, og hva barnet ser av funksjon i miljøet og materialene man kan finne (Lundhaug, & Neegaard, 2020, s. 23). Til sammenligning gikk den guidede turen mye raskere når barna viste oss delen av uteområdet med lekeapparater. Vi fikk inntrykk av at barna ikke hadde så mye å fortelle oss om de ulike lekeapparatene. Lekeapparatene var bare noe som stod der, og det sa seg selv hva de skulle bli brukt til.

Funnet vårt her sammenfaller med det Knut Løndal og Merete Lund Fasting (Løndal & Fasting L., 2016, s. 96) forteller om studier som viser til at barn liker steder som er naturbasert. De argumenterer for at lek på slike steder kan bidra til en positiv utvikling, og læring ved at den fremmer både sosial kompetanse, fysisk aktivitet og motoriske ferdigheter. Lek i naturbaserte områder kan også bidra til selvtillit og uavhengighet. De peker på at utendørsaktivitet bidrar positivt til mer enn bare de kognitive ferdighetene, men også de motoriske ferdighetene (Løndal & Fasting L., 2016, s. 96).

6.2 Hvorfor tradisjonelle lekeapparat?

Når vi ser tilbake på våre funn ser vi at barna likte å leke i «skogen». Likevel sa funnene våre også at barna foretrakk de tradisjonelle lekeapparatene som huskene og sklien når de skulle velge hva de likte å leke med. Hvorfor dette?

Vi lurer på om dette kan henge sammen med at lekeapparatene på barnehagens område var lett tilgjengelige for barna, noe som er avgjørende for hvilken lek som oppstår og for hva barn kan skape i leken. Både utvalg og tilgjengelighet vil ha betydning for barn, da det vil påvirke lekens

innhold og varighet. Uteområdet må tilby lekematerialer som kan styrke leken (Thorbergesen, 2012, s. 32).

Når barna begrunnet hvorfor de foretrakk å leke med huskene og sklien, kom det frem at barna likte å leke sammen. Barna mente det var det gøy å huske da flere kunne huske samtidig, og man kunne lage fart på hverandre. Vi lurer derfor på om de tradisjonelle lekeapparatene har noe å si for barns lek i samspill med andre? Dag Skram viser til Gregory Bateson (1978) sin teori om samspill. Han mener at barn lærer hva som skjer i samspillet de imellom når de leker. Lek handler om kommunikasjon og samspill. De lærer seg hvilket plan de må kommunisere på, og videre hvilket kommunikasjons- og kontaktmønster de må bruke (Skram, 2016, s.59). Når barna husker sammen kan vi se på det som sekundær intersubjektive fellesskap. Dette handler om at man ikke bare retter oppmerksomheten mot hverandre, men også mot omgivelsene rundt. Dette kalles for «noe felles tredje», som da i dette tilfellet blir huskene og sklien. Det felles tredje blir noe man for eksempel kan samarbeide om. Når barna skal huske, samarbeider de om å lage fart sammen eller til hverandre (Wolf, 2021, s. 40). Relasjonen mellom to eller flere deltakere, og noe felles tredje skaper et mellomrom, et mulighetens rom, hvor lekens dynamikk og bevegelse kan komme til uttrykk (Skram, 2016, s. 42). Sklien er også et eksempel på «noe felles tredje». Gjennom innsamling av empirien vår fikk vi inntrykk av at dette lekeapparatet var populært blant flere av barnegruppene, og at det var en plass hvor barna kunne samarbeide. Da sklien var et populært lekeapparat medførte det til at man måtte stå i kø og vente på tur. Her kan barna lære å kommunisere med hverandre, da de må samarbeide om «noe felles tredje». Winnicott (Winnicott,1971, sitert i Skram, 2016, s. 42) forklarer det som «det potensielle rommet». Et magisk rom hvor barns indre forestillinger og refleksjoner over forholdet mellom seg selv og omgivelsene kan utforskes og uttrykkes (Skram, 2016, s. 42). Her blir uterommet i barnehagen og de ulike lekeapparatene, materialene og naturområdene som finnes der, deres magiske sted hvor de kan utvikle lekende samspill.

6.3 Tilbyr barnehagens uteområde det barn ønsker å leke med?

For å finne ut hva barn liker å leke med når de er ute, mener vi det er viktig å undersøke hva barn selv gjør og forteller. Våre observasjoner viser at barn liker variert utemiljø, de de kan trekke seg tilbake i «skogen», men også leke med barnehagens lekeapparater. Ut fra disse observasjonene, kan det se ut som barnehagen tilbyr det barn ønsker å leke med. Benny Schytte beskriver lekeverdi som “en eksistensiell verdi knyttet til lekemateriell og rom for lek” (Schytte, 2022, s. 69). Han forteller at for å kunne vite hva lekeverdi inneholder på barnehagens lekeplass, må vi se på hvor barn leker best, og hva de leker best med. For eksempel i dette tilfelle, ser vi at barn liker å leke best i natur-baserte områder. For at barnehagen skal fremme lekeverdien på lekeplassen er det sentralt å undersøke hva

barn liker godt å leke med, og implementere mer av dette (Schytte, 2022, s. 69). «Skogen» var en sentral plass for barna i utetiden. Her kan for eksempel personalet i barnehagen utnytte seg mer av dette området, og se etter hvilke muligheter det er for å inspirere barn til god lek. Schytte nevner videre at når vi skal planlegge en lekeplass bør vi skru tiden tilbake for å se hva vi selv likte å leke med da vi var små, og at ved å tenke slik kan vi hente inspirasjon til å planlegge lekeplasser fra et barneperspektiv (Schytte, 2022, s. 71). I våre observasjoner kommer det frem at de voksne er med i lek i utetiden. De voksne lærer også barna nye leker som de kanskje har kjennskap til fra da de var barn, og dette medfører at de voksne klarer å sette seg i et barneperspektiv.

Ser vi dette opp mot funnene våre, var det de tradisjonelle lekeapparatene barna foretrakk å leke med når de var ute i barnehagen. Vi kan gjenkjenne husker, sklie og lekehus i funnene våre der også sandkassen kommer som en slags underkategori, der vann var et sentralt element. Sandkassen var et sted der vannet samlet seg opp og barna kunne fylle bøttene med vann med hjelp av spader. Hvis vi ser på teorien til Thorbergsen om varierte materialer til verksteder, ser vi at sandkassen er en plass som kan stimulere til barns undersøkende og skapende virksomhet (Thorbergsen, 2012, s. 75) Vi så spesielt at barna likte å flytte på og leke med sand og vann. Vi mener derfor at det er viktig at barnehager kan tilby en sandkasse slik at barn kan ivareta sin fascinasjon av å fylle, frakte og tømme, da de utvikler grunnleggende erfaringer (Thorbergsen, 2012, s. 75). Thorbergsen refererer til Moser og Martinsen sin undersøkelse om størrelse, tidsbruk og hva som finnes av lekemateriell i 117 barnehager. De konkluderer med at barnehagens uterom er ganske tradisjonelt utstyrt, med et velkjent gummimateriell. Alle ser ut til å ha sandkasser og over 90% har utstyr til sandlek, bord, benker, baller, husker, sklie, sykler og lekehus (Thorbergsen, 2012, s. 10). Uteområdet i denne barnehagen hadde et område hvor alle lekeapparatene befant seg. Her var det blant annet husker, sklie, og dumphuske. Her kunne barna tilegne seg kunnskap om hvordan de tilpasser kraftinnsats i forhold til fart og vekt og teknikk i hvordan øvelsen utføres (Nordbotten, 2019, s. 163). Barnehagen hadde også hengt opp flere varianter av husker. Her så vi de tradisjonelle huskene, lagd av bildekk og kjettinger, en litt mer naturlig variant komponert av planke og tau som var hengt opp mellom to trær, samt en liknende variant, bare at denne var utformet som en stige.

Observasjonene våre viser til at «skogen» var et område barna syntes var spennende å leke i. Den gav barna rom for utforsking av både lek og naturmateriale. Vi så at barna likte å løpe, gjemme seg, klatre, plukke og utforske i «skogen». Hvis vi ser på dette området, var det gode muligheter for motorisk utvikling, som blir en del av barns utvikling gjennom lek. I «skogen» var det ulendt terreng der barna kunne utvikle motoriske ferdigheter som balanse, reaksjon og timing og tilpasset kraftinnsats (Nordbotten, 2019, s. 156). Det var også mulighetsrom for å klatre i trær og klatre opp på hauger i «skogen». Her kunne barna utfordre balansen sin, orientere seg, og utvikle god øye-hånd og øye-fot koordinasjon (Nordbotten, 2019, s. 156).

«Skogen» kan også være med på å gi barna mange inntrykk og følelser. Når barn er ute i naturen vil de kjenne på gode følelser som gleden av samspill og mestring i lek, men også oppleve følelser som frustrasjon og ubehag når man møter på utforinger knyttet til det å for eksempel være kald eller ikke føle mestring gjennom en aktivitet (Lundhaug & Neegaard, 2020, s. 78). Vi observerte at barna var glade og engasjerte da de skulle vise oss det «blå huset» i «skogen». Videre så vi også at barna var frustrerte og viste irritasjon over at det «blå huset» var blitt ødelagt. Barna viste omsorg for det «blå huset», og vi observerte at skogen hadde stor betydning for deres lek.

Opplevelser og følelser i møte med naturen kan være mye, som for eksempel stedstilknytning. I denne barnehagen var «skogen» et område som barna kan knyttet seg til følelsesmessig. Det kan være at barna blir glade i et sted og gir det et navn. I dette tilfellet blir det «blå huset» et sted i «skogen» hvor barna knyttet følelser til. Det «blå huset» var barnas spesielle hytte hvor de kunne leke rollelek, knytte vennskap og trekke seg unna de voksne i barnehagen. Barn besjeler naturen som vil si at man tillegger naturen egenskaper som man ellers kanskje anser for å være menneskelige. Det «blå huset» kan være noe barna føler ansvar for og vil bidra til trygghet og berikelse av opphold i naturen (Lundhaug & Neegaard, 2020, s. 79).

6.4.1 På hvilke måter inviterer uterommet til lek og skapende virksomhet?

Ut ifra hva barna viste oss at de likte å leke med på barnehagens område, kunne det sett ut som det var det mye som inviterte til lek og skapende virksomhet. Det at barnehagen har tilgang på en skog virker som det gir barna mange muligheter. Det kan se ut som det skaper et mulighetsrom, ikke bare i forhold til lek, men også muligheter til at barna kan skape gode estetiske opplevelser og erfaringer. Her ser vi kontraster fra forskningen til Sandslett der barnehagelærerne hun intervjuet savnet et mer naturlig område i barnehagens uteområde, der en også ser at barna hadde stor glede av å gå på tur til skogen (Sandslett, 2016, s. 13).

Barna viste oss også at det var muligheter for konstruksjonslek med pinner, kongler og steiner. Skogsområdet hadde mange trær som gir et omfang av greiner på bakken. Her kunne barna bygge og konstruere gjennom lek ute. Funnet vårt her samsvarer med Hagens studie, som forteller at barna foretrekker uforutsigbare miljøer der de har muligheter til å manipulere og påvirke miljøet for å skape sin egen lek ut ifra udefinerte elementer som sand, stein, vann og pinner. Gjennom de guidede turene fikk vi se at pinner, vann og kongler var elementer barna brukte i lek. Hagen refererer til Kampmann (1994) som beskriver dette som “muligheten til *foranderlighet* og viljen til å skape noe eget ut fra de materialene som er til stede” (Hagen, 2015, s. 10-11). Pinner barna fant i «skogen» ble til mammaen, babyen, gå-staver og fiskestenger. Her ser vi at «skogen» er med på å bidra til barns fantasi og skaperglede.

6.5 Voksne i utetiden

Gjennom metoden fikk vi ikke observert de voksne, eller intervjuet de. Dette var et bevisst valg, da barnas perspektiv stod sentralt, men barna fortalte om de voksne. Barna fortalte på ulike måter at de likte å ha voksne til stede på lekeplassen. Blant annet tegnet alle barnegruppene voksne på sin drømmelekeplass. Barna fortalte også om forskjellige leker de hadde lært av de voksne og at de etterpå klarte å leke disse alene. Videre fikk vi høre at de voksne var morsomme å leke med, og at det alltid var gøy når de var ute på lekeplassen. Dette kan peke mot at voksne er viktig for barna når de er ute. I denne sammenheng, er det interessant at tidligere forskning viser at utetiden i de fleste barnehager ofte blir brukt til avdelingsmøter eller pauseavvikling. Noe som kan gå ut over voksnes deltakelse i utetiden (Sandseter & Storli, 2021, s.183). Valget om å bruke utetiden til andre aktiviteter enn å være tilgjengelige for barna, henger ikke sammen med det Rammeplanen for barnehagen forteller oss om at voksne skal «*være aktive og tilstedeværende, støtte og utfordre barna til variert kroppslig lek og anerkjenne barnets mestring*» (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 51).

Det kom tydelig frem i våre observasjoner at barna likte at de voksne var med dem i utetiden, og spesielt når de var delaktige i lek. Her ser vi at uteområdet er en plass hvor gode relasjoner mellom voksne skapes. Det er også en plass hvor god lek og pedagogisk arbeid skapes. Det er barnehagens ansvar å skape pedagogiske atmosfærer hvor barn kan oppleve seg som deltakere i utviklende miljøer (Wolf, 2021, s. 109). Ut ifra barnas tegninger har vi tolket at barn har behov for tilstedeværelse, gjennom fysisk, mentalt og emosjonelt nærvær (Wolf, 2021, s. 110). De voksnes nærvær kan komme til syne i intersubjektive møter i lekende samspill, hvor voksne og barn deler opplevelser, følelser og intensjoner (Wolf, 2021, s. 110). Vi tolket videre gjennom barnas tegninger og beskrivelser at de voksne delte opplevelser gjennom leken med barna. Barna kunne fortelle oss om positive opplevelser de hadde hatt med de voksne på deres lekeplass. For eksempel lærte de voksne dem leker og syntes at de voksne var morsomme.

6.5.1 Hvordan bidrar uterommet til å virkeliggjøre pedagogiske ideer?

Videre i vår observasjon av barnehagens uteområde ser vi at de voksne har gode muligheter for å skape god lek og utvikle barnas lekeplass til en pedagogisk arena. Undersøkelsen til Moser og Martinsen (Moser & Martinsen, sitert i Thorbergsen, 2012, s. 155) viser til at barnehagens uterom er tradisjonelt utstyrt. De mener at gjennom kartlegging av uterommet i barnehager kan det være enklere å tilrettelegge og planlegge for at uterommet skal være en god pedagogisk arena. Da er det sentralt å stille spørsmål som vil være avgjørende for hvordan uterommet kan brukes som en pedagogisk arena på best mulig måte ut ifra barnehagens muligheter. Disse spørsmålene er knyttet til barns behov for lek, livutfolding, og meningsfulle opplevelser, samt hvordan personalet i

barnehagen kan jobbe for at barn blir møtt av disse behovene (Thorbergesen, 2012, s. 155). Hvis vi ser på barnehageloven står det i «Barnehagens innhold» at «*Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet. Barnehagen skal gi barn muligheter for lek, livsutfoldelse og meningsfylte opplevelser og aktiviteter*» (Lovdata, 2005, § 2). Barnehagen hadde et stort område som gjør det mulig å gjennomføre mange aktiviteter og leker med barna. Disse aktivitetene kan gå under alle fagområder og tema som er viktig for barns omsorg, danning, lek og læring. I rammeplanen står det at i *barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse og kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling* (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 19).

7.0 Avslutning

Avslutningsvis vil vi sette funnene våre og drøftingen opp mot problemstillingen vår til en konklusjon. Så hva liker barn i alderen 4-5 år å leke med når de er ute i barnehagen? Ved å ta i bruk metoden The Mosaic Approach fikk vi et godt innblikk i barns perspektiv på hva de liker å leke med. Under analysering av funnene våres fant vi frem til fem temaer som ble gjentatt i både tegningene, bildene og omvisningene. Disse temaene var «skogen», de voksne, vann, huskene og sklien.

«*Skogen*» var et område barna kunne trekke seg tilbake for å leke rolleleker. Området bydde på estetiske erfaringer og opplevelser. «*Skogen*» inviterte til lek og skapende spenning, der vi kan knytte «det blå huset» til barnas spesielle sted. Her kunne barna selv bestemme over hva som skjedde i huset og hvem som eide det. Barna kunne få estetiske erfaringer, skapende virksomhet og stimulering av sansene gjennom utforsking og opplevelser i «*skogen*» (Thorbergesen, 2012, s. 27). Barna viste oss naturmaterialer som pinner, vann, sand, snø og kongler, som ble viktige konkreter i leken. Her så barna muligheter til å skape noe eget ut ifra materialene de fant rundt seg i naturen.

En gjenganger i tegningene var *de voksne*. Hos barna virket det sentralt at deres drømmelekeplass skulle inneholde voksne, da de var morsomme å leke med. Dette viser oss at de voksne har stor betydning i utetiden, og i leken til barna.

Barna uttrykte flere ganger at *vann* var gøy å leke med. Som for eksempel vannet i enden av sklien, eller vanddammene i sandkassen. Sandkassen stimulerer til barns undersøkende og skapende virksomhet (Thorbergesen, 2012, s. 75). Vi konkluderer derfor med at det er viktig å ha en sandkasse tilgjengelig for barn i barnehagen.

Huskene fantes i flere varianter, der alle variantene ble nevnt av barna. Huskene ble også tegnet da de skulle tegne sin drømmelekeplass. De beskrev huskene som noe de syntes var gøy å gjøre sammen med andre barn, men også med voksne.

Gruppe 2 var særdeles opptatt av *sklien* som er et eksempel på «noe felles tredje». Alle tre på gruppen tegnet sklien der de fikk med seg alle detaljene som trappen, landingen og buen over.

Vi mener at denne oppgaven kan være med på å skape bevissthet til at barn har interesse for både de tradisjonelle lekeapparatene, men også at de liker å leke i natur-baserte områder, og med natur-materialer. Som vi innledet oppgaven vår med, tilbringer de fleste barn store deler av dagen sin ute når de er i barnehagen. Dermed er det sentralt at en føler en relasjonell tilnærming til barnehagens uteområde (Myrstad et al., 2018, s.119).

8.0 Kildeliste

Bagaøien, T. E. & Storli, R. (2019). *Lag en naturlekeplass*. (3. utg.) Gyldendal Akademisk.

Barnehageloven. (2005). *Lov om barnehager* (LOV-2005-06-17-64). Lovdata.

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64/KAPITTEL_1#§2

Bjørngen, K. (2012). Fysisk lek i barnehagens uterom – 5-åringers erfaring med kroppslig fysisk lek i barnehagens uterom. *Nordisk barnehageforskning 2012*.

Clark, A. (2017). *Listening to young children – A Guide to Understanding and Using the Mosaic Approach*. (3. utg.). Jessica Kingsley Publishers.

Glaser, V., Moen, K. H., Mørreaunet, S., Søbstad, F. (Red.). (2018) *Barnehagens grunnsteiner*. Universitetsforlaget.

Hagen, T. L. (2015). Hvilken innvirkning har barnehagens fysiske utemiljø på barns lek og de ansattes pedagogiske praksis i uterommet. *Tidsskrift for nordisk barnehageforskning*.

<https://www.tandfonline.com/doi/epdf/10.1080/1350293X.2010.525931?needAccess=true&role=button>

Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver*. Udir. <https://www.udir.no/laring-og-trivsel/rammeplan-for-barnehagen/>

Lillemyr, O. F. (2011) *Lek – opplevelse – læring*. (3. utg.) Universitetsforlaget.

Lundhaug, T. & Neegaard, R. H. (2020). *Friluftsliv og uteliv i barnehagen*. Cappelen Damm Akademisk.

Moser, T. & Martinsen, M. T. (2010). The outdoor environment in Norwegian kindergartens as pedagogical space for toddler's play, learning and development. *European Early Childhood Education Researcher Journal*, 18(4), 457-471.

- Myrstad, A., Sverdrup, t. & Helgesen, M. B. (Red.). (2018). *Barn skaper sted, sted skaper barn*. Fagbokforlaget.
- Nordbotten, Gerd Lise. M. N. (2019). *Barns fysiske utvikling – Hvordan stimulere barns fysiske utvikling*. (2. utg.) Cappelen Damm Akademisk.
- Sandseter, Ellen Beate. H. & Storli, R. (Red.). (2021). *Barnehagens fysiske inne- og utemiljø - Inspirasjon til lek*. J. Zeevaert (Red.) *Hvordan utvikle gode utearealer i barnehagen sett fra landskapsarkitektens perspektiv* (s. 115-127) (2. utg.) Universitetsforlaget.
- Sandslett, K. (2016). *Barns lek i barnehagen og ute i naturen: "Hvilken virkning har naturen utenfor barnehagen for barns lek"* [Bacheloroppgave, Høgskulen på Vestlandet]. HVL Open.
<http://hdl.handle.net/11250/2440491>
- Schytte, B. (2022). *Lekeplassens pedagogikk*. Pedagogisk forum.
- Skram, D. (2016). *Barns utvikling leik og læring*. (3. utg.). Det norske samlaget.
- Thorbergsen, E. (2012) *Barnehagens uterom*. Pedagogisk forum.
- Wolf, K. D. (2021). *Små barns lek og samspill i barnehagen*. (2. utg.). Universitetsforlaget.
- Øksnes, M. & Sundsdal, E. (Red.). (2016). *Læring*. K. Løndal., M., L. Fasting (Red.) *Magien i utetiden*. Cappelen Damm Akademisk.

Samtykkeskjema for deltakelse til bacheloroppgave

Vi er to studenter på barnehagelærerutdanningen ved Høgskulen på Vestlandet som skal skrive bacheloroppgave om hva barn i 4-5 års alderen liker å leke med når de er ute i barnehagen. I denne sammenheng spør vi om tillatelse til at ditt barn deltar som informant. Vi vil undersøke hva barn liker å leke med når de er ute, fordi vi synes det er viktig for barnehagen å få innsikt i barns perspektiv på hva de mener er en god lekeplass. Vi vil finne ut av dette ved at barna guider oss gjennom uteområde for å vise oss hva de liker å leke med og hvor de liker å leke aller best.

Problemstillingen vår er:

Hva liker barn i 4-5 års alderen å leke med når de er ute?

Hva innebærer det for barnet ditt å delta?

Dersom du ønsker at barnet ditt deltar i dette prosjektet, innebærer det deltakelse i metoden The Mosaic Approach. Denne metoden er en multimetodisk tilnærming der en har fokus på barns perspektiv gjennom observasjoner, en guidet tur av uteområdet, tegninger og bildetaging. Barna skal være de som tegner og tar bilder av lekeområdet. Vi ønsker å dele inn i tre barnegrupper, der det vil være to til tre barn på hver gruppe. Gruppene guider oss gjennom uteområdet hver for seg slik at det blir enklere å få frem alles perspektiv. Den første gruppen vi ønsker å følge vil være en «pilotgruppe» for å teste hva som skjer når vi gjennomfører dette opplegget, og for å se om vi får ønsket materiale. Alle barna skal få ta et bilde hver av deres favorittområde i barnehagen. Videre skal gruppene tegne sin drømmelekeplass på et A3 -ark. Avslutningsvis vil vi oppsummere informasjonen vi har samlet inn sammen med barna for å gjøre deres perspektiv enda tydeligere, og for å finne ut om vi har tolket informasjonen rett. Veileder vil få innsyn i informasjon fra observasjonene. Det vil derimot ikke bli gitt personopplysninger eller andre opplysninger som kan føre til identifikasjon av barnet ditt.

Det er frivillig å delta

Det er helt frivillig å delta i prosjektet. Dersom du/ barnet ditt velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket ditt, uten å oppgi grunn. Alle personopplysninger til barnet ditt og informasjon fra intervjuet vil da bli slettet. Barnet vil bli informert muntlig om prosjektet og at det går an å trekke seg fra deltakelse når som helst i prosessen.

Ditt personvern – Hvordan vi oppbevarer dine opplysninger

Datamaterialet og oppgaven vil være anonymisert og det vil dermed ikke være mulig at noen gjenkjenner ditt barn. Vi vil behandle personopplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Notater fra observasjonene vi gjør oss vil oppbevares utilgjengelig for andre. Dersom det kommer fram personopplysninger underveis observasjonene, vil disse bli kodet slik at bare vi kan forstå hva de betyr.

Hva skjer med opplysningene etter at bacheloroppgaven er levert?

Notatene fra observasjonene makuleres og slettes når oppgaven er levert og godkjent. Oppgaven skal leveres 25.05.23, og deretter følger en tre ukers sensurtid.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Dersom du har spørsmål til oppgaven eller ønsker mer informasjon. Ta gjerne kontakt med:

Julie Slora Fotland eller Dyveke Kaurin Ulseth

Mobil: 40074738/ 40628159

Epost: dyevekulseth@hotmail.com / julie.slora@gmail.com

Eller vår veileder:

Navn: Lillian Pedersen

Mobil: 92838514

Epost: lillian.pedersen@hvl.no

Med vennlig hilsen

Julie Slora Fotland og Dyveke Kaurin Ulseth

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjonen om prosjektet, og fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

At barnet mitt blir observert gjennom Mosaic approach metoden.

(Signatur av foresatte, sted og dato)